

Green Deal van het Rotterdam Climate Initiative met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de Minister van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Het Rotterdam Climate Initiative (RCI), ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar voorzitter van het RCI, burgemeester A. Aboutaleb van de gemeente Rotterdam.

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Overwegende dat:

- Het kabinet een Green Deal beoogt met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.
1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
  2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
  3. Partijen in de Green Deal hun intenties willen uitspreken ten aanzien van door hen te ondernemen initiatieven die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
  4. De voor de Green Deal geïdentificeerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.
  5. Alle partners binnen het RCI, de uitgangspunten en de in onderhavige verklaring opgenomen initiatieven, volgens de door hen onderling in RCI-verband aangegane taakverdeling onderschrijven en zich uitdrukkelijk hebben uitgesproken om hun medewerking hieraan te verlenen ten einde de doelstellingen van de Green Deal te kunnen realiseren.

Partijen zijn de volgende intentieverklaring overeengekomen

Het Rotterdam Climate Initiative (RCI) is een ambitieus klimaatprogramma waarin vier partijen een unieke samenwerking zijn aangegaan: de gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam NV, DCMR Milieudienst Rijnmond en Deltalinqs. Het Rotterdam Climate Initiative biedt een platform waar overheid, organisaties, bedrijven en inwoners samenwerken aan halvering van CO₂-uitstoot in 2025 t.o.v. 1990, voorbereiding op klimaatverandering en versterking van de economie in de Rotterdamse regio. In het kader van RCI worden vele duurzaamheidsprojecten geïnitieerd en uitgevoerd. Bij de implementatie van een aantal van deze

initiatieven lopen RCI en de daaraan verbonden partijen tegen knelpunten aan die een vlotte en grootschalige implementatie belemmeren. RCI en de Rijksoverheid zijn daarom voornemens om deze knelpunten in gezamenlijkheid aan te pakken zodat een robuuste uitvoering kan worden gerealiseerd. De bedoeling daarbij is dat deze initiatieven leiden tot bredere toepassing in de samenleving. RCI en de Rijksoverheid spreken middels onderhavige verklaring hun intentie uit om samen te werken in de Green Deal ten behoeve van de onderstaande initiatieven .

1. Duurzame stedelijke mobiliteit/focusgebied elektrisch vervoer

Green Deal initiatief

- De gemeente Rotterdam zorgt voor 1.000 elektrische voertuigen en 1000 oplaadpunten in de stad per 2014, dit zorgt voor een CO₂ besparing van ruim 2 Kton CO₂ per jaar. Dit is een aanzet tot grootschalige introductie van elektrische voertuigen waarbij in 2025 de bijdrage aan CO₂ reductie zal zijn opgelopen tot enkele honderden kilotonnen.
- Voor de verdere uitwerking van het focusgebied Rotterdam zie Green Deal Elektrisch Vervoer.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid steunt dit initiatief; binnen de nationale aanpak elektrisch vervoer krijgt de regio Rotterdam een duidelijke rol als focus- en experimenteergebied. Dit is uitgewerkt in de bijlage Green Deal Elektrisch Vervoer.

2. Uitwisseling restenergie in het HIC (Stoompijp)

Green Deal initiatief

- Om grootschalige energiebesparing bij de industrie te bereiken is ketenvorming en cositing nodig. Een belangrijk doel is dat bedrijven gebruik maken van elkaars restenergie. Deze maatregelen leveren energie efficiency winst op waardoor de emissie van CO₂ en van luchtverontreinigende stoffen vermindert. Bedrijven krijgen daarnaast op termijn een kostenvoordeel waardoor hun concurrentiepositie verbetert. Daarnaast zouden zij hiermee gemakkelijker moeten kunnen voldoen aan bindende en vrijwillige afspraken over energie-efficiency en belasting van het milieu. Deze voorzieningen maken Rotterdam aantrekkelijker als vestigingsgebied.
- Door de uitbreiding van het warmtenet voor industriële warmte tussen bedrijven wordt flink vaart gemaakt met het ontginnen en nuttig aanwenden van de grote hoeveelheid aan restenergie, dat wil zeggen energie die nu nutteloos verdwijnt.
- De aanleg van een stoomleiding waarmee de warmte-uitwisseling mogelijk wordt gemaakt ("de Stoompijp") kan in 2013 ca. 20.000 ton CO₂ besparen. Wanneer deze in het hele Botlekgebied is aangelegd en alle bedrijven zich aansluiten dan wordt er ca 400.000 ton bruto per jaar bespaard (m.i.v. 2017). De gemeente Rotterdam is voornemens om samen met de Provincie Zuid-Holland € 1 miljoen bij te dragen aan de realisatie van een common carrier stoompijp in Botlek, voor zover dit past binnen de randvoorwaarden zoals opgenomen in Brusselse regelgeving. De gemeente Rotterdam is voornemens hiertoe een financiële bijdrage te leveren van € 850.000,-. De Provincie Zuid-Holland is voornemens een bijdrage van €150.000,- te leveren. Deze bijdrage geldt als cofinanciering van eenzelfde bijdrage van de Rijksoverheid. Het gaat om de eerste fase van het project omdat de stoompijp zodanig wordt aangelegd dat in een latere fase meerdere partijen kunnen aansluiten op de stoompijp. Het streven is deze door te trekken naar Botlek Zuid.

Tegenprestatie Rijksoverheid

- De Rijksoverheid stelt binnen de relevante wettelijke kaders en ter ondersteuning van de common carrier stoompijp in Botlek een financiële bijdrage van maximaal € 1 miljoen beschikbaar voor zover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels. Daartoe zal een aanvraag moeten worden ingediend, vergezeld van een projectplan (inclusief begroting).
- Dit bedrag wordt door Rotterdam en de Provincie Zuid Holland samen, als cofinanciers, gematcht.
- De Rijksoverheid steunt dit initiatief en zal samen met partijen de mogelijkheden van een

stimulerend kader voor investeringen in energie-efficiency waaronder “over the fence”- investeringen inventariseren en uitwerken. Hierbij moet o.a. bepaald worden of en hoe ETS kan worden ingezet. Dit geldt zowel voor onderlinge restenergie-uitwisseling als voor benutting van industriële restwarmte via het Warmtebedrijf Rotterdam.

- Onderzocht wordt in hoeverre financiële garantstellingen door de Rijksoverheid de totstandkoming van uitwisseling van restenergie door ketenvorming bij de industrie kunnen bevorderen.
- Belemmeringen voor warmteprojecten die samenhangen met aansluiting van de gebouwde omgeving zoals waardering van warmte in energielabels, aansluitplicht, verrekening van kosten over aangesloten woningen/gebouwen zullen worden ingebracht en opgepakt in een breed Warmte-overleg (projectontwikkelaars, woningcorporaties, consumentenorganisaties, gemeenten en warmtesector) geïnitieerd door BZK. Hier kunnen deze belangrijke aspecten van verduurzaming van de warmtevoorziening op een coherente en consistente wijze worden geadresseerd. Vanuit het Warmte-overleg zullen oplossingen voor deze belemmeringen worden ontwikkeld.
- De Rijksoverheid zal samen met partijen onderzoeken hoe het gebruik van (industriële) rest- en afvalwarmte in de gebouwde omgeving kan worden gestimuleerd. Daarbij zal ook de waardering van de milieuvoordelen van aansluiting op industriële restwarmte in de bouwregelgeving voor de gebouwde omgeving worden meegenomen. De waardering van duurzame warmtelevering in het energielabel is reeds beleid in uitvoering.

3. Rotterdam Bioport

Green Deal initiatief

- De biobased economy biedt grote kansen voor Nederland. Om deze reden is de biobased economy als doorsnijdend thema opgenomen in het topsectorenbeleid. Rotterdam biedt een ideaal vestigingsklimaat aan voor biobased economy activiteiten vanwege de concentratie van elektriciteitscentrales, transportbrandstofproductie/distributie en (petro)chemische industrie plus de nabijheid van voedingsmiddelen- en agro-industrie in combinatie met de faciliteiten van een wereldhaven.

Inspanning haven Rotterdam

- Rotterdam bevordert de mogelijkheden tot verwerking en het tot meerwaarde brengen van biomassa in de Rotterdamse haven en streeft daarbij naar op- en overslag van 2 miljoen ton vaste biomassa in 2015:
  - Rotterdam richt zich op het aantrekken van investeringen in biomassa-verwerking;
  - In samenwerking met de energiebeurs APX Endex wordt een handelsbeurs voor biomassa opgezet met fysieke levering in Rotterdam op basis van standaardcontracten;
  - Rotterdam zorgt voor het voorbereiden van voldoende op- en overslagfaciliteiten in de haven, met name voor de vaste biomassa.
- Rotterdam is momenteel al groot in biobrandstoffen en streeft ernaar dit uit te breiden met 2^e generatie fabrieken. Voor groene chemie wordt ruimte beschikbaar gesteld zowel in het bestaande cluster als op MV2. Rotterdam streeft ernaar dat de biobrandstoffenfabrieken op hun beurt ook weer grondstoffen kunnen leveren voor de groene chemie
- Rotterdam initieert en bewaakt een lokaal commitment van alle relevante publieke en private partijen en kennisinstellingen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

- De Rijksoverheid steunt binnen het nationale beleidskader de ambities van Rotterdam en zal actief bijdragen aan het bereiken van de Rotterdamse Bioport ambities. Daarbij wordt nauw samengewerkt om Rotterdam internationaal te profileren als centrum voor biomassa op- en overslag, biofuelproductie en groene chemie.

- De Rijksoverheid zal actief meewerken aan de realisatie van pilotprojecten en kennisbevordering op het gebied van groene chemie in Rotterdam onder andere door onderzoeken en het opstellen van business cases inhoudelijk te steunen met name door nauwe samenwerking tussen de stuurgroep Bioport en de Programmadirectie Biobased Economy.
- Samen met de RCI partners wordt gewerkt aan maatschappelijke acceptatie van de Bioport ambities en – activiteiten door dialoog en voorlichting.
- De hantering van duidelijke duurzaamheidscriteria en certificaten wordt door de Rijksoverheid op een praktisch haalbare manier gestimuleerd.
- In nauw overleg met de relevante partijen en sectoren worden de aanwezige handelsbarrières en fiscale belemmeringen in kaart gebracht. Hierbij wordt een aanpak opgesteld om deze belemmeringen te verminderen en een stimulerend kader te ontwikkelen.

4. Rotterdamse Groene Gebouwen (Building Retrofit)

Green Deal initiatief

- De gemeente Rotterdam heeft in 2010 de eerste aanbesteding voor een cluster van 9 zwembaden volgens de concurrentiegerichte dialoog uitgevoerd en wil deze aanpak verder uitbreiden voor het eigen vastgoed, in het bijzonder schoolgebouwen, en naar commercieel vastgoed in de stad.
- De gemeente Rotterdam streeft er naar om in het jaar 2014, in navolging van de zwembaden, voor meerdere clusters (eigen) maatschappelijk vastgoed een Onderhoud en Energie Prestatie Contract te hebben afgesloten. Daarbij wordt gedacht aan scholen, sportaccommodaties, musea en theaters, waarbij gericht wordt op een energie- en CO₂ reductie van ca. 30% per contract met bijbehorende voordelen voor een aangenamer en vooral gezonder binnenklimaat;
- Het streven van de gemeente Rotterdam is ook dat in 2014 dit concept wordt toegepast bij 50.000 m² aan commerciële kantoorpanden waardoor de jaarlijkse energieconsumptie van deze panden met minimaal 25% afneemt;
- Dit unieke concept met bijbehorende documenten, zoals een model contract en output-specificaties, is reproduceerbaar binnen andere gemeenten en andere (publieke) opdrachtgevers.
- Om de ontwikkeling van energiediensten in Nederland te stimuleren en te versnellen wordt in de ontwikkelingsfase om procesondersteuning door de Rijksoverheid verzocht voor het opschalen van onderhoud- en energieprestatiecontracten naar andere clusters van gebouwen, commercieel vastgoed en andere gemeenten. Daarnaast wordt ondersteuning gevraagd bij het onderzoeken van financieringsconstructies (rol bank – overheid, garantstellingen).

Tegenprestatie Rijksoverheid

- De Rijksoverheid steunt het opschalen van de Rotterdamse aanpak naar andere clusters van gebouwen van de gemeente en van commercieel vastgoed door bij te dragen aan de organisatie van kennis en capaciteit om de Rotterdamse aanpak op te schalen en te standaardiseren. Zodanig dat dit ook elders uitgerold kan worden (voorbeeldfunctie). De precieze wijze van ondersteuning zal nog worden vastgesteld.
- De mogelijkheden tot het vergroten van financiële prikkels voor eigenaren van utiliteitsgebouwen om zuinig met energie om te gaan zullen betrokken worden in het zogenoemde “prijsprikkel-onderzoek” dat is aangekondigd in het Plan van Aanpak Energiebesparing Gebouwde Omgeving.

5. Wind op de buitencontour van Maasvlakte 2

Green Deal initiatief

- Uit een haalbaarheidsstudie van het Havenbedrijf blijkt dat het mogelijk is om al in 2014 een windturbinepark van 100 MW of meer op de zeewering van Maasvlakte 2 te exploiteren, mits bij de realisatie voldaan wordt aan een aantal strikte randvoorwaarden om de veiligheid van de Maasvlakte en haar gebruikers, de technische inpasbaarheid en acceptabele effecten op natuurwaarden te blijven garanderen.

- Dit is een kans om realisatie van de afspraken in het convenant windenergie te combineren met de core business van Maasvlakte 2 (1.000 ha netto – en flexibel – uitgeefbaar haven- en industrieterrein).
- Het combineren van windenergie met (evt. op termijn) slimme concepten maakt dat het havengebied (waaronder Maasvlakte 2) nog duurzamer kan functioneren, met bijvoorbeeld minder CO₂-uitstoot.

Tegenprestatie Rijksoverheid

- Havenbedrijf en rijk zullen samen een selectieprocedure ontwerpen om op open en transparante wijze een initiatiefnemer te selecteren.
- Havenbedrijf en rijk zullen samen randvoorwaarden definiëren die een veilige (zeewering, buisleidingen) ontwikkeling en exploitatie van het windpark garanderen.

6. Energiebesparing bij MKB

Green Deal initiatief

DCMR houdt toezicht op de verplichting van bedrijven om energiebesparingsmaatregelen te nemen als ze binnen vijf jaar terug te verdienen zijn. De werkwijze van DCMR houdt o.m. in dat bedrijven op rendabele maatregelen gewezen worden en dat zij overtuigd worden om ze daadwerkelijk te treffen. Deze werkwijze geeft een substantieel besparingspotentieel binnen het werkgebied van de DCMR. Landelijk is dat potentieel circa 46 PJ. Het besparingspotentieel wordt echter slechts ten dele gerealiseerd, onder andere door onvoldoende kennis bij toezichthouders.

DCMR is in 2008 begonnen met het intensiever benaderen van bedrijven met besparingsmaatregelen en heeft dat geprofessionaliseerd via interne trainingen voor de eigen toezichthouders. De DCMR kan andere milieudiensten ondersteunen door zijn kennis en ervaring te delen via trainingen (eventueel in samenwerking met Infomil).

DCMR wil voor haar gemeenten en de provincie Zuid-Holland doorgaan met deze benadering en tot eind 2014 circa 2000 bedrijven op hun energieprestatie hebben getoetst. Andere milieudiensten hebben veel belangstelling voor deze trainingen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid stelt binnen de relevante wettelijke kaders en ter ondersteuning van het inrichten van de training voor extern gebruik een financiële bijdrage van maximaal € 10 000 beschikbaar voor zover deze bijdrage strookt met de toepasselijke staatssteunregels. Onder dezelfde voorwaarden stelt de Rijksoverheid als bijdrage aan de kosten van de trainingen een bedrag van maximaal € 50 000 ter beschikking. Voor beide bijdragen zal een aanvraag moeten worden ingediend, vergezeld van een projectplan (inclusief begroting).

- Hierbij wordt er van uit gegaan dat de Rijksoverheid ca. de helft van de kosten van de trainingen betaalt, waarmee de drempel voor externe gebruikers wordt verlaagd. De andere helft dient door de afnemende milieudiensten te worden gefinancierd.
- De Rijksoverheid waardeert de suggesties van DCMR voor het aanpassen en afstemmen van wet- en regelgeving waardoor de lasten van het bedrijfsleven worden verminderd en het toezicht wordt vereenvoudigd. De Rijksoverheid zal samen met DCMR nagaan welke aanpassingen doorgevoerd kunnen worden.

7. Duurzaam Heijplaat

Green Deal initiatief

- In het kader van het Innovatieprogramma Klimaatneutrale Steden (IKS) heeft de gemeente Rotterdam een subsidie van € 850.000 gekregen voor het uitvoeren van het project Duurzaam Heijplaat. Deze rijkssubsidie is bestemd voor de versnelde ontwikkeling van een klimaatneutrale wijk (CO₂ neutraal) met en door bewoners. Een energieneutraal Heijplaat in 2020 levert een belangrijke bijdrage aan deze doelstelling. De gemeente Rotterdam, Eneco B.V, Stedin Netbeheer BV en Wereldnatuurfonds hebben hiertoe met de bewoners de handen ineen geslagen voor de versnelde ontwikkeling van een klimaatneutrale wijk (CO₂ neutraal): energieneutraal Heijplaat.
- Voornoemde partijen hebben eveneens afgesproken om het 50-jarig jubileum van het Wereldnatuurfonds, dat in het voorjaar van 2012 groots wordt gevierd in Rotterdam en in aanwezigheid van het Koninklijk Huis, als (inter)nationaal publicitair moment te benutten om de samenleving actief te betrekken bij energiebesparing door burgers concreet handelingsperspectief te bieden. Hierbij staan de leerervaringen van het project Duurzaam Heijplaat centraal.
- Om dit te concretiseren is door partijen een deelproject gestart waarin smart grids en smart metering, zelflevering van zonne-energie op de daken in Heijplaat en gedragsverandering geïntegreerd samenkomen.
- Het deelproject Energieneutraal Heijplaat bestaat uit drie fasen. De eerste fase bestaat uit een inhoudelijke en procesmatige inventarisatie en het opstellen van een energievisie als input voor fase 2. De tweede fase richt zich op het uitwerken van een, door alle belanghebbenden gedragen, haalbare en marktconforme integrale businesscase. De derde fase bestaat uit de realisatie van maatregelen in het te ontwikkelen, en door alle belanghebbenden gedragen, haalbare en marktconforme integrale business case.
- De uitvoering van dit project is inmiddels in volle gang. Het enthousiasme van de bewoners is groot. Des te belangrijker is het om dit tot een goed eind te brengen. Hiervoor is het nodig dat een aantal gesignaleerde organisatorische en financiële belemmeringen om lokaal duurzame energie op te wekken worden aangepakt.

Tegenprestatie Rijksoverheid

- De Rijksoverheid zal met bovengenoemde partijen actief en oplossingsgericht meedenken en participeren in het deelproject Energieneutraal Heijplaat om zoveel mogelijk bewoners te betrekken bij het project door energiebesparing en productie en consumptie van duurzame energie door deze bewoners te bevorderen.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen. Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mr. J.P.H. Donner

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Het Rotterdam Climate Initiative
Ing. A. Aboutaleb

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

ROTTERDAM.CLIMATE.INITIATIVE

BIJLAGE:

Green Deal Elektrisch Rijden Focusgebied Rotterdam

Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

Green Deal initiatief

- In Rotterdam wordt met een groot aantal partners ingezet op introductie van elektrisch rijden voor zowel autoverkeer als tweewielers. De voordelen zijn bekend: lokaal nul emissie, onder 30 km per uur nauwelijks geluid, en bij 100% duurzaam opgewekte elektriciteit nog maar zeer beperkte CO₂ uitstoot over de keten.
- Rotterdam zet daarnaast, samen met partners, in op het verduurzamen van wagenparken van derden zoals taxi's, stedelijke distributie, bezorgscooters en het openbaar vervoer met in acht name van de mogelijkheden die daarvoor wettelijk door de overheid kunnen worden geboden.

Voertuigen

- Rotterdam wil zich ontwikkelen als innovatieve proeftuin op het gebied van elektrisch vervoer: hybride en elektrische stadsbussen, elektrische auto's in het eigen wagenpark, elektrische scooters bij bezorgdiensten, elektrische deelauto's, elektrische scooters voor woon-werkverkeer, kleinschalig elektrisch voor- en natransport bij openbaar vervoer (o.a. elektrische tuktuk), verkenning van mogelijkheden voor elektrische vaartuigen.
- Rotterdam wil in 2014 1.000 elektrische voertuigen in de stad, dit zorgt voor een CO₂ besparing van ruim 2 kton CO₂ per jaar. Dit is een aanzet tot grootschalige introductie van elektrische voertuigen waarbij in 2025 de bijdrage aan CO₂ reductie zal zijn opgelopen tot enkele honderden kilotonnen. Ook zal de introductie van elektrisch rijden lijden tot een betere luchtkwaliteit en lagere geluidsbelasting.

Laadinfrastructuur

- Rotterdam zorgt voor een aanbesteding van 1000 (publiek) toegankelijke laadpunten voor EV.
- Rotterdam werkt mee aan het realiseren van een landelijk netwerk van snellaadpunten. Daarbij wordt voornamelijk gekeken naar de koppeling met specifieke doelgroepen zoals taxi's en de initiatieven van marktpartijen om snellaadpunten bij tankstations te realiseren.
- Rotterdam als innovatieve proeftuin voor nieuwe vormen van opladen zonder stekker en snoer (zoals inductieladen) voor met name OV, taxi en stedelijke distributie toepassingen. Daarnaast zal met het bedrijfsleven (o.a. GE en energiebedrijven) het testen van smart grid opties worden uitgewerkt. Bij deze pilots zullen bedrijfsleven, kennisinstellingen en transportbedrijven (o.a. PROOV, GE, ENECO, RET, TNT, TUD, HRO, Clean Tech Delta (CTD)) etc. worden betrokken.
- Afstemming in Stadsregionaal verband over de realisatie van laadinfrastructuur en het parkeerbeleid ten aanzien van elektrische voertuigen.

Elektrisch Vervoer Centrum

- Rotterdam realiseert met marktpartijen een centrum met informatie en testauto's en scooters om elektrisch rijden te ervaren. Dit is de nu nog ontbrekende schakel om potentiële gebruikers op een laagdrempelige manier te overtuigen om over te stappen naar elektrisch vervoer.

Elektrische scooters

- Aanpak voor versnelde introductie van elektrische scooters. Samen met brancheorganisaties, hogescholen, universiteiten en verkooppunten wordt de elektrische scooter als vervanging voor de benzine scooter ingezet. In 2014 zijn 4.000 benzine scooters vervangen door elektrische scooters.
- Vanuit het samenwerkingsverband van 'Slim Bereikbaar' wordt het gebruik van de elektrische fiets en scooter voor woon-werkverkeer in het havengebied gestimuleerd.

Launching Customer

- In 2014 wordt 25% van het gemeentelijke voertuigpark elektrisch of hybride aangedreven. Daarbij ook aandacht voor inzet van zware voertuigen zoals hybride vuilniswagens en grote bestelauto's met een bruto gewicht van meer dan 3,5 ton.
- Inzet van elektrisch vervoer bij collectief stedelijk distributiesysteem voor winkeliers in de binnenstad van Rotterdam (Binnenstadsservice, post- en pakketbezorgers, horeca bevoorrading). Bij gebleken succes de mogelijkheid voor opschaling van systeem naar regionaal niveau.
- Promoten van autodeelsystemen bij overheidsgebouwen.

Elektrisch vervoer als economische kans

- Rotterdam als vestigingsplaats voor bedrijvigheid op het gebied van elektrisch vervoer. De Rotterdamse haven kan zich ontwikkelen als toegangspoort voor import van elektrische voertuigen.
- De economische kansen op het gebied van elektrisch vervoer worden benut doordat de gemeente zich inzet voor de realisatie van een productielijn voor elektrische scooters in combinatie met kennisontwikkeling en re-integratie van jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het Rotterdam Investment Agency zal samen met partners de komende periode concrete investeringsvoorstellen uitwerken, waarbij de regio laat zien wat zij buitenlandse investeerders te bieden heeft en deze afstemmen met de NFIA.

Tegenprestatie Rijksoverheid

Algemeen

- Binnen de uitwerking van de nationale aanpak elektrisch rijden, zoals neergelegd in het Plan van Aanpak 'Elektrisch Rijden in de versnelling', krijgt de regio Rotterdam een duidelijke rol als focusgebied.
- De Rijksoverheid onderschrijft het eindbeeld waarbij vanuit het oogpunt van de EV berijder optimaal wordt tegemoet gekomen aan zijn wensen (keuzevrijheid, flexibiliteit, gemak) en waarbij de beheerders van infrastructuur en voertuigen in staat worden gesteld elektrisch rijden kosteneffectief en betrouwbaar (veilig en duurzaam) uit te kunnen rollen.

Wet en regelgeving

- De Rijksoverheid zal monitoren of zich bij de uitrol van Elektrisch Rijden knelpunten op het gebied van wet en regelgeving voordoen die maatregelen vereisen. De Rijksoverheid draagt zorg voor adequate en afgestemde wet- en regelgeving en beleid m.b.t. infrastructuur, voertuigen en gedrag, zowel op nationaal als EU niveau. Denk hierbij aan verkeersborden, voertuigeisen en rijbewijzen.
- Om een aantrekkelijke business case te realiseren, zullen in een aantal gevallen tijdelijke ontheffingen kunnen worden gerealiseerd, zoals bijvoorbeeld m.b.t. het rijbewijs B voor bestelbusjes die als gevolg van de batterij met de lading meegerekend zwaarder kunnen zijn dan 3.500 kg.
- De Rijksoverheid zal zich inspannen om het belang van vergunningverlening m.b.t. parkeer en laadinfrastructuur, milieuzones en venstertijden bij gemeentes onder de aandacht te brengen (bijv. door VNG-convenant, informatie-bijeenkomsten, afstemming tussen gemeenten onderling). Het Rijk zal daarbij zorg dragen voor informatie en kennisuitwisseling aan en tussen gemeentes op basis waarvan lokaal beleid rondom EV gevormd en uitgevoerd kan worden. De Rijksoverheid heeft hiervoor een duidelijk aanspreekpunt.
- De Rijksoverheid zal leerervaringen op gedaan in het kader van de verschillende proeftuinen zoals duurzame mobiliteit en truck van de toekomst beschikbaar stellen.

Laadinfrastructuur

- De Rijksoverheid zal zorg dragen voor de totstandkoming van een door publieke en private partijen gedragen marktmodel waardoor lokale overheden worden ondersteund bij de realisatie en betaalbaarheid van laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer.

- Het is van belang dat de impact van grootschalig gebruik van elektrische voertuigen op het elektriciteitsnetwerk inzichtelijk wordt gemaakt. De Rijksoverheid zal contact met de netbeheerders houden over eventueel noodzakelijke maatregelen die in dat kader gewenst zijn.
- De Rijksoverheid zorgt voor regie op overzicht over de totstandkoming van een landelijk netwerk oplaadinfrastructuur en snellaadpunten waaronder de uitrol langs snelwegen.

Marktsegmenten

- De Rijksoverheid geeft op het niveau van stadsregio ondersteuning om een bundeling van vrachtvervoer aan de randen van de stad mogelijk te maken, inclusief de inzet hierbij van elektrisch (hybride) vrachtvervoer in stedelijk gebied.
- Via de inzet van een team van de netwerkorganisatie duurzame stedelijke distributie bij Connekt worden adviezen gegeven aan gemeenten en bedrijven om vrachtvervoer in stedelijk gebied verder te optimaliseren inclusief de mogelijkheden van elektrische/hybride voertuigen.
- De Rijksoverheid geeft ondersteuning aan initiatieven van de OV sector om onderzoek te gaan doen naar innovatieve mogelijkheden in aanbestedingen met als doel te komen tot zero emissies in het openbaar vervoer
- Het marketingconcept 'Lean & Green awards' van Connekt ondersteund door de Rijksoverheid gericht op 20% Co2 reductie bij bedrijven komt ook beschikbaar voor gemeenten en loopt nog t/m 2013.

Veiligheid

- De Rijksoverheid zal de effecten op geluidsbelasting bij grootschalige toepassing van elektrisch rijden inzichtelijk maken.
- De Rijksoverheid zal eventuele nadelige gevolgen voor de verkeersveiligheid laten monitoren en indien noodzakelijk maatregelen treffen.
- De Rijksoverheid zal ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van (landelijke) richtlijn over brandveiligheidseisen voor alle laadinfrastructuur.

Elektrisch Vervoer Centrum

- Het ondersteunen in de vorm van informatievoorziening en het gebruik maken van het belevingscentrum 'het nieuwe rijden elektrisch vervoer centrum te Rotterdam', met als doel zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met duurzame mobiliteit.
- De Rijksoverheid (IenM) maakt t/m 2013 mede het Elektrisch Vervoer Centrum mogelijk via het geven van een financiële bijdrage via het instituut voor duurzame mobiliteit, programma het nieuwe rijden.

Voertuigen

- De Rijksoverheid faciliteert de aanschaf van elektrische voertuigen d.m.v. de fiscale maatregelen zoals beschreven in de Autobrief van de staatsecretaris van Financiën.

Launching Customer

- De Rijksoverheid zal in een aantal marktsegmenten optreden als 'launching customer' van elektrische voertuigen om verdere innovatie te bevorderen en maakt hierover afspraken met de interne wagenparkbeheerders.
- Promoten van autodeelsystemen bij overheidsgebouwen.

Internationale acquisitie

- Bij relevante investeringsprojecten van potentiële buitenlandse investeerders, zal NFIA de desbetreffende Rotterdamse vestigingslocaties onder de aandacht brengen. Van groot belang is daarbij dat er goed zicht is op wat de regio aan buitenlandse investeerders te bieden heeft.